

Huoltaja-säätiö/

Kunnallisen sosiaalipolitiikan asiantuntijaryhmän kunta- ja palvelurakennehanketta koskeva kannanotto 31.8.2005

Kunta- ja palvelurakenteet uusiksi seutukuntapohjalta

Sosiaali- ja terveystalvaeluiden tuottamista ei pidä irrottaa paikallisen hyvinvointipolitiikan toteuttamisesta. Tämän vuoksi on tärkeää, että kuntarakenne uudistetaan samaan tahtiin palvelurakenteen kanssa, korostaa Kunnallisen sosiaalipolitiikan asiantuntijaryhmä.

Palveluiden tuottaminen suurissa sosiaali- ja terveystalvaeluissa synnyttäisi palvelutehtaita, jotka eläisivät omaa elämäänsä ihmisten arjen ulottumattomissa. Tämä veisi edellytykset paikalliselta hyvinvointipolitiikalta, joka perustuu paikallisten olojen tuntemiseen ja ihmisten kokonaisvaltaiseen tukemiseen heidän omissa ympäristöissään. Myös ehkäisevä ja rakenteellinen työ jäisivät hyvinvointipolitiikan sivuraiteelle.

Uudistuksella on pyrittävä vahvoihin peruskuntiin, jotka ovat vastuussa keskeisistä perustalvaeluista. Tässä Kunnallisen sosiaalipolitiikan asiantuntijaryhmä yhtyy Suomen Kuntaliiton hallituksen linjaukseen. Näin turvataan se, että kuntalaiset voivat demokraattisesti osallistua kunnallisen sosiaalipolitiikan linjaamiseen. Tämä turvaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon välittömän yhteyden muuhun kuntatyöhön, kuten opetustalvaeluihin, asuntotuotantoon ja kaavoitukseen – koko kunnan strategiseen kehittämiseen.

Suomen kokoisessa maassa hyvinvointitalvaelut voidaan turvata noin 60 000–100 000 asukkaan kunnissa, jotka perustuvat seutukuntiin. Tämä merkitsee noin 50:tä kuntaa. Se riittäisi keskeisten perustalvaeluiden tuottamiseen tai ostamiseen kuntalaisille. Suurimmissa kaupungeissa väestöpohja on jo nyt riittävä.

Seutukunnista muodostuneet kunnat pystyisivät turvaamaan asukkailleen myös monet sosiaalitoimen erityistalvaelut, kuten perheneuvolan ja A-klinikan talvaelut.

Lisäksi Kelan vakuutuspiirien, poliisihallinnon kihlakuntien ja hallinnollisten työvoimatoimistojen rajojen olisi syytä vastata kuntarajoja. Näin pystyttäisiin toteuttamaan yhä paremmin viranomaisraajat ylittävää paikallista hyvinvointipolitiikkaa, jolla vahvistetaan yhteisöjen turvallisuutta ja ehkäistään syrjäytymistä.

Sosiaalialan vaativaa erityisosaamista ja erityispalveluita varten tarvitaan 100 000–300 000 asukkaan väestöpohja. Uudistuva kuntarakente mahdollistaa erityispalveluiden hankinnan sopimusmenettelyllä: muutamat kunnat voivat sopia keskenään erityispalveluiden tuottamisesta tai niiden yhteisestä tilaamisesta. Näin erityispalveluita voidaan hankkia mahdollisimman pienellä hallinnoinnilla. Tällaisia kuntien yhteisiä tilaajarenkaita voisi olla kymmenkunta koko maassa.

Erityispalveluita voisivat tuottaa nykyiseen tapaan valtakunnalliset järjestöt ja säätiöt, kuntayhtymät tai esimerkiksi niiden liikelaitokset tai vaikkapa osakeyhtiöt.

Vahvojen peruskuntien malli täydennettynä sopimusperusteisella erityispalveluiden hankinnalla ratkaisee kunta- ja palvelurakennehankkeen tavoitteet kansalaislähtöisesti ja turvaa samalla parhaiten kuntatalouden.

Kun kunnat ovat vastuussa sekä sosiaalipalveluista että perusterveydenhuollosta, ne pystyvät ehkäisemään muun muassa väestön ikääntymisestä johtuvaa palveluiden kasvavaa kysyntää. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuksissa ehkäisevälle työlle ei ole edellytyksiä.

Vahvojen peruskuntien malli mahdollistaa myös sen, että hoito- ja palveluketjut saadaan sujuviksi.

Sosiaalialan kehittämistä varten luodut osaamiskeskusrakenteet on turvattava uudistuksen yhteydessä. Ratkaisumalli sisältää kuntien vahvistuvan yhteistyön sosiaalialan osaamiskeskusten kanssa. Ne voivat toimia entistä paremmin kuntien tukena erityisosaamisen välittymisessä, Kunnallisen sosiaalipolitiikan asiantuntijaryhmä näkee.